

התכנסות חירום בגלל מצב מערכת ההשכלה הגבוהה

שינויים בדרך ניהולה של מערכת ההשכלה הגבוהה בלי בדיקה מעמיקה של הצורך בשינויים במערכת והסיכונים הנובעים מכך. האקדמיה קוראת לשרת החינוך ולממשלת ישראל לבחון את רשימת חברי המועצה להשכלה גבוהה על פי אותם עקרונות היסוד שהיו נהוגים עד כה:

1. חוק המועצה להשכלה מגדיר "השכלה גבוהה" – לרבות הוראה מדע ומחקר. לכן בלי קשר למוסד להשכלה גבוהה שהמועמד משתייך אליו – "בעל מעמד בשדה ההשכלה הגבוהה" הוא אדם בעל מוניטין בהוראה, במדע ובמחקר בתחומו. מעמד כזה נדרש מפרופסור מן המניין בהליך המינוי על פי אמות המידה הנהוגות במסלול האוניברסיטאי הרגיל.

2. מן הראוי שלא לדון במועמדים בעלי תפקיד מינהלי בכיר במוסד (כגון רקטור, נשיא, סגן נשיא), שכן על חבר מועצה לפעול על פי צו מצפוננו ולפי שיקולים מקצועיים בלבד בלי שיראה את עצמו מחויב לעמדת המוסד שהוא משתייך אליו.

האספה הכללית של האקדמיה קוראת לראש הממשלה להזמין את נציגי האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים לכל דיון בממשלה הנוגע לעקרונות היסוד הנ"ל ולכל דיון בנושאי מחקר ותכנון מדעי בעלי חשיבות לאומית כדי לאפשר לה למלא את תפקידה על פי חוק.

האספה הכללית של האקדמיה התכנסה ביום ב' בשבת תשס"ב (15 בינואר 2002) ודנה במצב מערכת ההשכלה הגבוהה בעקבות החלטת שרת החינוך לשנות את מבנה המועצה להשכלה גבוהה. וזה נוסח ההחלטה:

האספה הכללית של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים מביעה דאגה עמוקה לנוכח החלטות ממשלה ויזמות חקיקה פרטיות בכנסת מן העת האחרונה והצהרות בעיתונות של שרת החינוך לימור לבנת ב-6 בינואר וב-11 בינואר 2002. האספה הכללית מודאגת מפני האפשרות של פגיעה במעמדן הבלתי תלוי של מערכת ההשכלה הגבוהה והמחקר המדעי הבסיסי (המעוגן בחוק המועצה להשכלה גבוהה (1958) ושל הוועדה לתכנון ולתקצוב של מערכת זו (המעוגן בהחלטת הממשלה 666 משנת 1977) ומפני הנזקים החמורים העלולים לנבוע מפגיעה במעמדם של גופים אלו.

הישגי מערכת ההשכלה הגבוהה בהכשרת מנהיגות מקצועית ובמחקר המדעי והטכנולוגי במוסדותיה מרשימים על פי כל אמת-מידה בין-לאומית, ותרומותיה לכלכלה, לתעשייה לביטחון ולחברה בישראל הן תרומות יסוד. הישגים אלו נשענים על מדיניות נכונה ומוכחת של שמירה על איתנות מערכת ההשכלה הגבוהה. מדיניות זו, שבמרוצת חמש-עשרה השנים האחרונות נתמכה בסדרה של תכניות רב-שנתיות מתואמות עם משרד האוצר, היא שסייעה למערכת להגיע להישגיה המרשימים.

שינויים במדיניות זו מחמת התערבות ממשלתית קצרת ראות עלולים להביא לידי הידרדרות ניכרת ברמת המחקר וההוראה במדינת ישראל, על כל הנובע מכך, כפי שאמנם קרה במדינות רבות אחרות.

מועצת האקדמיה פרסמה גילוי דעת בנושא. וזה נוסחו:

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, הנדרשת בתוקף סמכותה על פי חוק האקדמיה תשכ"א/1961 ליעץ לממשלה בפעולות הנוגעות למחקר ולתכנון מדעי בעלי חשיבות לאומית, קוראת לראש הממשלה ולממשלת ישראל להוסיף ולשמור על עקרונות חופש מערכת ההשכלה הגבוהה והמחקר הבסיסי במדינת ישראל. האקדמיה קוראת לראש הממשלה ולממשלת ישראל שלא לאפשר

ישיבת הוועדה ליחסי הגומלין בין האוניברסיטאות לחברה

וועדת המשנה של הוועדה לעתיד האוניברסיטה המחקרית מטעם האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים והוועדה לתכנון ולתקצוב של המועצה להשכלה גבוהה)

ישיבת הוועדה בפברואר 2002 עסקה בגיבוש מדיניות הסברה מתואמת לאוניברסיטאות המחקר. בדיון השתתפו חברי הוועדה, סגני הנשיא לקשרי חוץ, הדוברים והממונים על ההסברה באוניברסיטאות, חברי מועצת האקדמיה הלאומית למדעים ויו"ר ות"ת. המשתתפים העלו רעיונות שיוכלו לשמש בסיס לתכנית הסברה למען שיפור התדמית של אוניברסיטאות המחקר בציבור הרחב.

גילוי דעת בעניין ניסויים בבעלי חיים

יו"ר החטיבה למדעי הטבע, פרופ' דן שכטמן, שלח לראשי האוניברסיטאות ולאנשים הנוגעים בדבר במשרדי הממשלה גילוי דעת של האקדמיה בנושא ניסויים בבעלי חיים. בגילוי הדעת נאמר כי האקדמיה רואה בניסויים מבוקרים בבעלי חיים חשיבות מכרעת במחקר הביולוגי והרפואי למען המדע ולמען בריאות האדם. האקדמיה תומכת בהמשך הפיקוח הנאות והקפדני על ניסויים בבעלי חיים לפי החוק הקיים ומביעה דאגה מן הניסיון לשנותו.

מלגות רופא-חוקר

קרן בת-שבע דה-רוטשילד של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים ייסדה מסלול מלגות למחקר רפואי המיועדת לאפשר לרופאים צעירים לעסוק במחקר רפואי ברמה גבוהה. המלגה תממן חלק מעלות המשכורת (כמחצית המשרה) של המלגאי ותועבר ישירות לבית-החולים. המטרה היא לשחרר את המלגאים מחלק ניכר מהמטלות הרפואיות כדי שיוכלו ליחד זמן למחקר. ועדה מטעם הקרן הלאומית למדע מטפלת במיון המועמדים ובבחירת הזוכים.